

متن پرسش

سلام علیکم: بنده در خصوص رابطه ی عقل و دل کار می کنم. دو سوال پیش آمده بود و سوال اول به جایگاه عقل در نظام معرفت دینی مخصوصا مباحث فقهی مربوط می شود. بعضی از مباحث فقهی هست که انجام آنها یا جائز نیست یا مکروه است و یا اینکه مباح است و بی تاثیر. بعضی از این اعمال به ظاهر فساد و فحشاء و یا حق الناس و ... در بر ندارد ولی باعث بطلان می شود. مثلا با کفش نماز خواندن باطل است، یا مثلا آب که با گرمای خورشید گرم شود مکروه است و ... با توجه به اینکه شریعت ظاهری دارد و باطنی دارد، تشریحی داریم و تکوینی داریم، بحث نفس الامر داریم و ... آیا عارفی که تسلط کامل بر علوم عقلی داشته باشد می تواند بر چرایی این اعمال برهان فلسفی صدرایی اقامه کند؟ و ظاهر شریعت را تا نفس الامر مستدل کند؟ و سوال دوم اینکه بزرگان می فرمایند که برهان و عرفان و قرآن از هم جدایی ندارند. حال اگر عارفی کوچکترین دستور سلوکی به یکی از شاگردان اش می دهد آیا آن دستور قابلیت این را دارد که توسط همان شخص عارف با مبانی حکمت متعالیه برهانی شود و بصورت یک استدلال محض فلسفی برای همان شاگرد عرضه شود؟ (البته این سوالات پیش فرض بود چون بنده تا به حال چنین چیزی ندیدم که شاگرد از استاد تقاضای برهان کند. ولی من باب مستحکم کردن بنای عقل فلسفی صدرایی در سلوک بود). سوال سوم هم این بود که در تعبیری که بزرگان نسبت به عدم جدایی برهان و قرآن وجود دارد سوالی پیش می آید و اینکه منظور از برهان کدام عقل است؟ همین عقل فلسفی صدرایی است یا عقلی فرای از حکمت متعالیه؟ اگر بگوییم که منظور عقلی است فراتر از حکمت متعالیه باید به این معتقد شویم که خیلی از مباحث در سلوک هست که قابلیت برهان پذیری ندارد و جدایی برهان و عرفان لازم می آید، چونکه عرفان و سلوک فضای عقلی فراتر از حکمت متعالیه را می طلبد و از طرفی هم کسی بعد از ملاصدرا فضای عقلانیت را آن طور که باید و شاید تغییر نداده است لذا خیلی از مباحث در سلوک ممکن است به برهان در نیاید. آیا این قیاس و نتیجه ای که گرفتم صحیح است؟ با تشکر

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: بواطن احکام الهی بسیار عمیق تر از آن است که تفکر فلسفی بتواند بدان دست یابد. شاید شعور عرفانی با نگاه همه جانبه ی خود، کلیتی از جایگاه آن احکام درک کند و حکم شریعت را تصدیق نماید. آنچه که منجر می شود گفته شود قرآن و برهان و عرفان از هم جدایی ندارند، بدان معنا است که هراندازه عقل، اوج بگیرد بهتر حکم خدا را تصدیق می کند و هر اندازه قلب،

مصفاً شود، بهتر جایگاه احکام الهی را احساس می‌کند و با کوچک‌ترین عمل، بیشترین بهره را می‌گیرد.
موفق باشید